

ACC. N:R M. 16239:1-16.

Landskap: *Blekinge* ..... Upptecknare: *Gerd Englund*
Härad: *Lister* ..... Berättare: *Emanuel Jönsson, Jämshög*
Socken: *Jämshög* ..... Berättarens yrke: *f.d. jordbruksarbetare*
Uppteckningsår: *1965* ..... Född år *1890* i *Jämshög*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-16.

LUF 128

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16239:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag känner inte till vem som först emigrerade från min hemtrakt. Omkring 1900 reste en Olaf Persson ifrån Gäslunda. Han var i Amerika i 6-7 år och kom sedan hem och köpte sin fars gård. Det hade gått bra för honom därute - jag tror han hade haft sigverksarbete. Han hade gjort en vänsplikt innan han reste ut. De flesta som reste ut hade nog i tankarna att återvända och köpa en gård här hemma. Karl Johan Färsen Gäragäl reste unkr. 1905, kom till boken efter 8 år och gifte sig och köpte en gård i Gäragäl.

Jag och tre av mina bröder emigrerade också. Far och mor tyckte inte det var trevligt att vi reste men de kunde inte pått heller. Vi reste för att

ACC. N:R M. 16239:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vi ville se oss omkring och för att vi vil-
le tjäna pengar. Vi hade en mörker dörrin-
ne också som säkert rest ut 15 år innan
vi reste. Jag och bror Arvid reste 1913.
Moster var gift dörrinne och hon och hennes
man hade två stora hus i Klauvat Falls.
Första tiden fick vi rum i deras hus och
vi hade det utomordentligt bra där.
Vårt barndomshem låg i Gaslunda.

Det var ett envåningshus i trä med 3
rum, kök, vind och uthärb.

Far, Jons Larsson, var torpare. Efter
många år köpte han isörpet. Vår mor,
Emma Mattsson, skatte hemmet. Hon fick
också ut föra diggverken vid gården Gas-
lunda nr I. Morfar hette Jans Nilsson och
var torpare i Håkan torp. Morfar hette
Mattis Larsson och var torpare och timmer-

ACC. N:R M. 16239:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

man i Gäragöl. Vi var sex sykon:

Olof - 1888 Emanuel - 1890, Arvid och
Dutou 1893, Anna 1895 och Martin 1897.

Vi fick tidigt hjälpa till hemma vid tar-
pet. Om somrarna plockade vi rätt mycket
bär och sålde till en affär i Hemsjö.

ibland brukade man sälja bär i stan.

Arvid och jag reste 1913, som jag ti-
digare nämnt. Klawat Falls var provin-
stid i sydvästra Oregon. Året innan ha-
de jag Mercerat. Jag och min bror ha-
de tjänat ihop pengar till resan själva
och lite därtöver. Vi arbetade lit-
tens vid Gäragöls stärkelsefabrik.

Jons Nilsson i Hemsjö var fabrikschef där.
Han hade fabriken tillsammans med sin
bror Dutou. Det producerades mycket
gryn, c:a 20 st 100-kilossäckar ~~dygn~~ dygn.

ACC. N:R M. 16239:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På lördagen rev vi postbrevet till Sverige.
Under hela vintern gjorde vi gryn, och
detta arbete kunde sträcka sig sommar-
ren över också. Vi hade diligt betalt
men klarade oss, då vi ju fick bo hem-
ma. Vår resväg gick över Köpenhamn-
- Liverpool. Ångaren hette Karmania. Vår
bröder skuffade också pengar själva
till resan.

Arvid och jag reste i slutet av februari.
Vi kom först till New York. Sedan fick vi
resa över St. Saltsjön i Utah och om
Californien. Vi kom till staden Sacra-
mento, där vi skulle byta tåg. Vi kom dit
kl. 10 f.m. och skulle inte resa därifrån
förrän kl. 12 på natten. En järnvägs-
hjälpsteman skulle meddela oss detta, men
vi förstod ju inte språket. Hans gick ned

ars upp i stuen, hjälpte oss med väskorna
och förde oss in i en saloon. Han bör-
jade prata med saloonkeeparen där,
och efter en stund gick han sin väg.
Då vände sig saloonkeeparen till oss
och sade: "Hur var ni idag?"
- "Är ni svensk?" frågade jag då.
- "Nej, norsk", svarade han. Så berättade
han, att järnvägstjänstemannen sagt,
att tåget inte skulle gå förrän klockan 12
och att vi kunde se oss omkring i sta-
den under tiden. Vi blev bjudna på ett
sitt glas vin. Slutligen fick vi ett kort
av saloonkeeparen. När vi kommit fram
till Klumatt Falls skulle vi skriva till
norrmannen och tala om att allt gått bra.
Och så gjorde vi också. Så såg vi oss
om i staden Sacramento. Vi kom till ett

ACC. N:R M. 16239:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ställe, där en trula var uppsatt på väggen.
Det stod folk och tårade på den. Vi stod
där och språkade, när en norrmann kom
fram till oss och sade: "Ser ni vad som
står på trulan? Ja, det står, att de be-
höver folk till ett järnvägsbygge i Van-
couver. Jag har varit inne och fäst
mig där, så jag skall resa kl. 12 i
natt." - "Ja, då får vi resällskap",
skänkte jag. Så bjöd oss norrmannen
på bio nere i stan, och efteråt bjöd
jag på kaffe. Vi gick till ett café, där
man kunde sitta på låga stolar vid
disken. Kyparen skrevde på en kvant,
och det kom kaffe ur den - kaffe med
grädde i! Vi betalade bara 5 cent på
man för kaffe och lätliga wienerbröd.
Den 4:e mars kom vi till Klamath Falls.

Den dagen var det president skifte i Amerika
Vi fick anställning på ett sågverk. Efter
en tid tog arbetet slut och vår mor-
bror, som var ägare på sågverket, följ-
de oss upp till ett skogsområde, som het-
lades Filkenbergs skogstuger. Där arbe-
tade vi över sommaren med järnvägs-
arbeten till fram i december. Då reste vi
ner till Klamat Falls igen. Det var vin-
ter och ej så fördelaktigt att arbeta
och dessutom out om arbeten, så vi
tog ledigt och låg där nere och vilade
upp oss till mars månad kom. Då fick
vi arbeta vid sågverket igen - vi stips-
lade gröna bräder. Det var ett hårt
arbete. Vi trivdes mycket bra där och
jag tog ut mitt första medborgar papper
för att få medborgarrätt. Jag tänkte

ACC. N:R M. 16239:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vänligen stanna. Vi tjänade ganska bra
också. Man kunde lägga undan lite peng-
ar, för det var billigt att leva där.
För kunde köpa ett par starka arbetsskor
och en overall och tröja för de dagarna.
Den tid vi inte arbetade, slog vi oss
sammans med några andra svenskar och
lyrde en vining. En tid kunde vi 3
månaders semester. Då var vi 8 personer,
som lyrde en vining på 3 rum och kök.
Då var våra två andra bröder med ock-
så; Anton och Olof. De kom år 1914.
Vi lärades om att laga mat var sin
dag. Vi hade det mycket trevligt och
spjåk på bio varje kväll. Vi vilade upp
oss till sommaren, då vi började arbeta igen.
Olof och Anton fick arbeta med grön-
bröder på sigverket. På vintern kunde

ACC. N:R M. 16239:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de få arbete med torra bräder, som så-
gats under sommaren. Bräden sköppades
ut till olika ställen. De kylvade också
timret och gjorde byggnadsverk av det.
De så sätt kunde de ständigt arbete vid
sägerverket. De ville vara där och kunde
ingen lust att de arbete i skogarna. De
hade kontrakt på att skapa gröna brä-
der, och det arbetet gav dubbelt så
stor lön som andra arbeten gav.
Men det var också dubbelt så tungt. Min
bror Anton, som reste ut och levde
fram i tre år därute. Han fick paraty-
fus och dog. Bakterien hade kommit
genom en fluga på matserveringen. Det var
allt. En tysk präst jordfäst honom. Han
begrovs i Klauvatalls. Olaf stannade
ytterligare några år men reste sedan hem

ACC. N:R M. 16239:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och gifte sig. Han tog sedan sin familj
med och reste tillbaka till Amerika i-
gen. Där stannade de i 6-7 år och åter-
vände sedan hem och köpte en bond-
gård i Hälsanrup.

När Amerika gick i krig 1916 blev jag
kallad dit. Jag mönsttrade i Portland,
Oregon. De tog in 70-100 man varje kväll
och mönsttrade dem. Där fanns fem läkar-
specialister, som undersökte oss. Jag
hadde fått reumatism i uvan och blev
inte godkänd, vilket jag fick veta senar-
re. Vi var registrerade i fem klasser:
Ungkararna, som ägde medborgarskap,
kom i 1:a klassen, familjefäderna i
2:a, 3:e och 4:e och avställda vid
Krigsindustrin kom i 5:e. Min bror
Arvid, som ej skaffat medborgarskap,

ACC. N:R M. 16239:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

han hade också i 5:e. Jag kom aldrig ut i kriget. Meningarna var från början, att jag först skulle vara några månader i Vancouver, innan jag gav mig ut. Men eftersom jag blev fri från krigstjänst slapp jag även militärtjänsten.

Jag kunde inte arbeta där heller för jag hade värk. Jag försökte bota mina åkomor. Det fanns några källor i både Portland och Klamath Falls. Jag bodde på både ställena, men ingenting hjälpte. En kemist till mig, rådde mig att bli mig ner i ett varmare klimat. Jag fick på ett apotek veta, att klimatet i staden Reno i Nevada var lämpligt. När jag hade vistats där i några månader, var jag faktiskt mycket bättre. Men det var ändå svårt att arbeta. Jag försökte las-

ACC. N:R M. 16239:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ta gröna bränder på järnvägsbagnar - hal-
va dagen gick det, men därefter måste
jag gå ifrån.

På hösten 1918 bestämde jag mig för att
resa hem. Då hade jag gjort arbetet uti
i 1½ år och jag hade inga utsikter att
bli bra i lederna igen. Genom svenske
konsulen i San Francisco fick jag papper
så att jag kunde resa hem. Jag reste då
från Reno, Nevada, i augusti till New
York och därifrån ned hit hem. Det
var mycket svårt att ordna papper, så
att jag kunde resa. Militär myndighe-
terna satte också hinder i vägen, men
konstliga hjälpte mig så det gick bra.
I New York fick jag vänta i 8 dagar, me-
dan båten bestodde honom. Båten
hette Stackholm. Det var alltså krig.

och båten fick följa norska kusten, in
om trehilsgränsen hela tiden. Först kom
vi till en ort långt i norr vid norska
västkusten - som det var Trondheim.
Det tog fyra dagar sedan för båten
att komma därifrån till Gäleborg. Där
var tullgranskning, och en tulltjänsteman
kom in och delade ut livsmedelskort på
borden. På båten hade det varit rik-
tigt bra mat. I Gäleborg skulle jag
äta en bit mat, innan tåget gick.

Jag fick pakets, en bit starkill och
ett kopp skallonkaffe. Då skulle vi
gå i Sälvesborg. En tjänsteman
på stationen där erbjöd mig ligga i
hans hem över natten. Jag blev där lju-
der på svörgås och stekt väl, som de själ-
va fångat. Dagen därpå reste jag till

Grännum. Där fanns ingen lästskjut och
så jag lämnade min kaffert där
och gick hem till Gardslund. Här hem-
ma kunde jag inte arbeta. Jag sökte
läkarhjälp för att få bot. Jag fick
ba hemma och fick där mat och bes-
rum. Jag hade lite pengar, så jag kunde
de göra reda för mig, men mycket ut-
an det jag tjänat i Amerika, hade
jag spant på läkarvård.

Jag prenumererade där hemma på "Svensk-
amerikanen" och på "Tribunen". Där ute
hade jag svensk tidning också. När
jag kom hem här, så skickade t.o.m. mi-
na bröder ytterligare ett exemplar av
"Svensk-amerikanen" en tid. Det postage-
rades inte för någon emigration i tidning-
arna. Var och en reste ut på vilja.

Jag hjälpte Teodor Olsson från Tulleba-
de kyrkbygd, med pengar. Han reste
1915. Teodor var lånade hjälpt till sin
son pengar. När sedan Teodor kom till
New York, fick han genast låna pengar
av mig, som han skickade till sin far.
Agenter fanns inte här. Det stod hel-
ler inga skugar komma på grund av emi-
grationen i sin hembygd.

Min mosters emigration känner jag inte
så mycket till. Hon kom i alla fall till
Portland, Oregon - till bekanta dit.

Jag vet inte hur hon fick pengar till
resan, men jag tror, att hon hade det
nesta själv. Hon var inte mer än 18 år,
då hon reste. Hon brevutvecklade med
sin morbror då och då. Jag skrev till
henne och frågade, om vi fick resa ut

ACC. N:R M. 16239:16.

till henne och om de kunde ordna arbe-
te åt oss. Vi fick till svar att vi skulle
bli hjälpte om vi kom ut. Hennes man
var ifrån Värdögatan och hette Alf
Karlsson. Hans arbete som sigare gav
god lön - han hade väl 5 ggr så
mycket som de andra arbetarna där.
Moster och morborn hade två barn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND